

Geandewei

KERKBLAD

Jaargang 28 - nummer 10
vrijdag 21 mei 2021
editie Leeuwarden e.o.

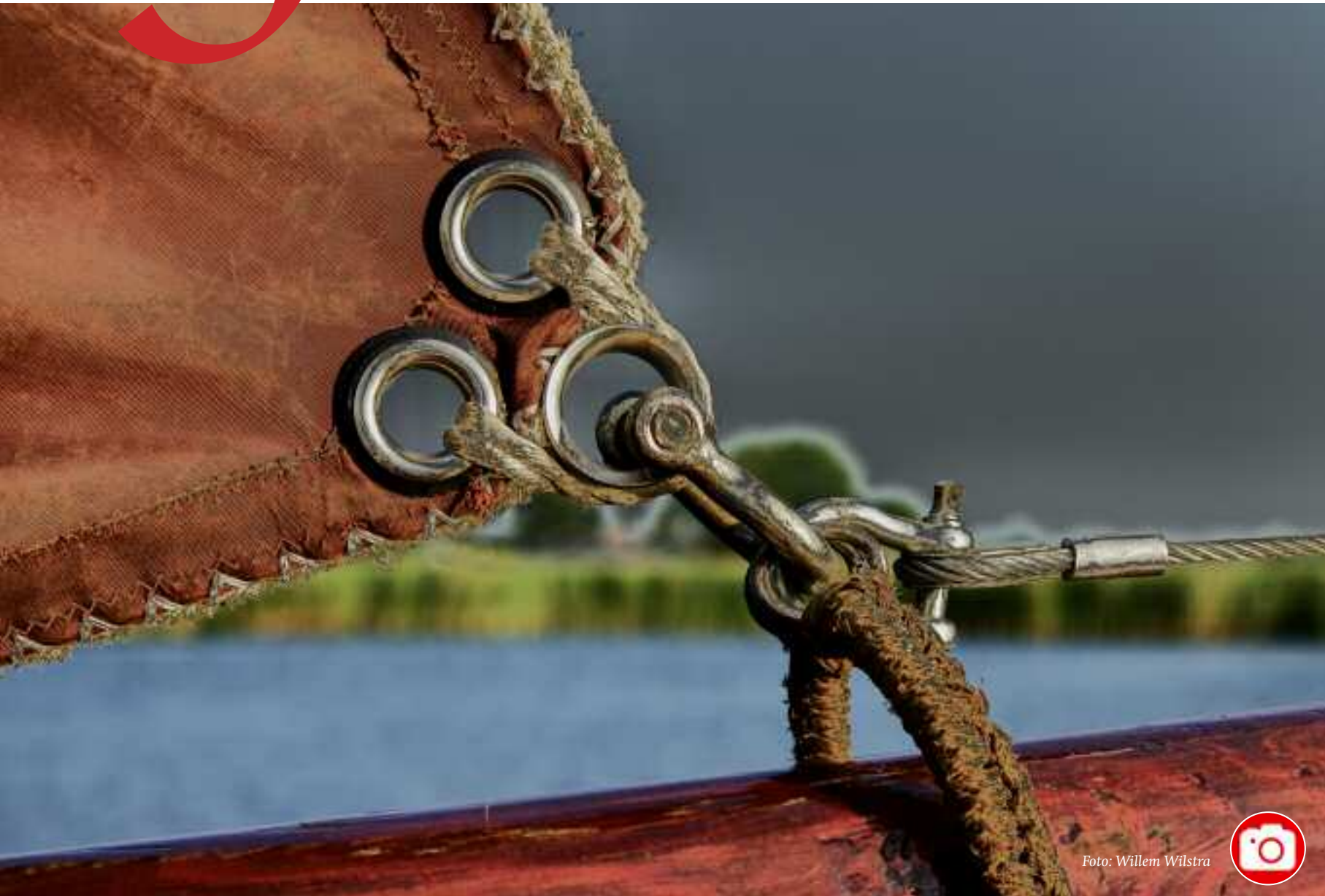

Foto: Willem Wilstra

Protestantse
Kerk

Ik voel de winden Gods vandaag

Pikelfleis

Nijkleaster
eert Jentsje Popma

Afscheid van Geandewei-
redacteur ds. Siep Boukes

Column Gryt van der Galiën

Stil, zo stil....

Op Stille Zaterdag lees ik met ingehouden adem een artikel over *De stilte van Pippa*. Een opgewekt meisje met Down, twintig jaar oud,

die een half jaar lang geen woord sprak. Ik lees over haar eerder gestructureerde dagen, gevuld met school, dagbesteding, streetdance, afspraken met vriendinnen en heel veel liefdevolle aanrakingen, zoals knuffels. Zo danst zij door de dagen. Maar nu is er lockdown en is Pippa - als ieder ander - genoodzaakt thuis te blijven. Langzaam verandert ze, trekt ze zich terug van haar dierbaren. Zittend op haar bed verruult ze haar uitbundig gekleurde kleding voor donkere stukken. Haar lijf wordt traag en onwillig. Ouders zijn radeloos als Pippa zo somber wordt dat zelfs haar woorden verdwijnen. Uiteindelijk spreekt ze helemaal niet meer.

Voor Downers - zo lees ik - is de lockdown als een soort landing op Mars, een onbekend landschap gevuld met angst, mede door alle berichten in de media. Pippa is erg bang om ziek te worden. Somberheid en stilte nemen bezit van haar. De ontregeling en het verlies van haar vrolijke en gevulde dagen brengen haar in rouw. Spanningen rond de intense zorg om Pippa brengen stress en ruzies in het gezin met meerdere kinderen, het is bijna niet te doen!

Op een of andere manier raakt het verhaal me diep. Ik zucht, want dit verhaal op Stille Zaterdag schreeuwt om verrijzenis, om nieuwe lichtjes in Pippa's ogen. Om engelen, die vragen waarom zij zo stil is, om iemand die haar naam noemt, haar herkent in haar leed.

Engelen zijn er op Pippa's weg gekomen. Orthopedagoog Karel De Corte en Pete, stemcoach en verhalenverteller, tevens vriend van de familie. Hij houdt van Pippa. Samen traden ze eerder op als Pete Piraat en prinses Pippa. Wekelijks komt Pete nu op een vaste tijd en zet hij zijn schoenen naast haar laarsjes. Samen stappen ze de kamer in, 'op reis' naar een onbekend land. Pete maakt foto's voor de ouders, om vast te leggen wat dit 'reizen' doet met hun kind. Dan gebeurt het wonder van verrijzenis. Langzaam komt Pippa's levensvreugde terug. Wordt ze weer prinses wanneer ze tekent, of zacht speelt op trommels of ukelele voor Pete, en hij haar verhalen vertelt. Langzaam komen woordjes terug, kan ze weer 'liefde geven', want daarvoor is zij op aarde gekomen.

Ik denk op die bewuste Stille Zaterdag aan IEMAND, ooit ook verzezen met dat zelfde doel.

Gryt van der Galiën-Dorenbos is gepensioneerd kerkelijk werker

Meditatie Gods liefde in ons hart

'Deze hoop zal niet worden beschaamd, omdat Gods liefde in ons hart is uitgegoten door de heilige Geest, die ons gegeven is' Romeinen 5:5

door Irene de Vries

Pinksteren is een belangrijk feest binnen ons kerkelijk jaar. Het feest waarbij de twaalf apostelen vervuld werden van de heilige Geest. Dit werd al voorgezegd door de profeet Joël: 'over alle mensen zal ik mijn Geest uitgieten.'

De Geest is veelvuldig aanwezig in de Bijbel. Ook in het Oude Testament komen we de Geest tegen. Genesis 1 vertelt ons al dat de aarde nog woest en doods was, maar dat Gods Geest over het water zweefde. De heilige Geest wordt echter maar twee keer genoemd in het Oude Testament: in Psalm 51 en in Jesaja 63. Dit in tegenstelling tot het Nieuwe Testament waar we heilige Geest een kleine honderd keer aantreffen.

Jezus bereidt zijn discipelen voor op de heilige Geest door hen te vertellen over de pleitbezorger die komen zal. Dit is te lezen in Johannes 14. Als ze zijn geboden onderhouden omdat ze Hem liefhebben zal deze Geest altijd bij hen zijn en in hen wonen. Ook al moet Jezus sterven, Hij verlaat hen niet. Hij belooft de pleitbezorger, ook wel de trooster genoemd. Met Pinksteren is de heilige Geest uitgegoten, niet alleen voor de discipelen, maar voor alle mensen! Het komt aan op geloven, dan zal de Geest van de waarheid ons hart raken.

In de tekst uit Romeinen 5 wordt gesproken over hoop. Het gaat om hoop na ellende, na volharding. Wat zijn we beproefd het afgelopen jaar, waarin veel anders was dan anders. Onze hoop is op de proef gesteld. Wat is ons fundament? Het gaat om hoop gefundeerd op Gods liefde aan ons getoond, door Jezus Christus' sterven en opstanding.

We lezen in de tekst over Gods liefde, die door de heilige Geest in ons hart is uitgegoten. Andere vertalingen spreken over uitgestort. Daar zit meer kracht achter. Als we ons hart openstellen voor de heilige Geest, dan zullen we verrast worden. Het gaat hier om een hartsgesteldheid en niet alleen om ons denken of om ons verstand. Dit gaat dieper. Het raakt onze ziel.

Supervisie

Begin 2020 ben ik afgestudeerd als HBO-theoloog. Waar ik heel veel aan gehad heb is het vak 'supervisie'. Hier leerde ik meer bewust te worden van denken - voelen - willen - handelen. En ik ontdekte dat ik vaak van denken, direct naar handelen ging. Daarmee sloeg ik het voelen - 'het hart' - vaak onbewust over.

Het hart is de plek waar de heilige Geest ruimte krijgt. Die Geest die Gods liefde in ons hart wil uitstorten. Dit vraagt van ons: stil worden voor onze Schepper, zijn Woord overdenken en zijn geboden naleven.

Als God ons hart raakt, dan gebeurt er wat, dan komt er wat los. Dan stellen we ons open voor het onverwachte, voor het mysterie. Dan begint er iets te stromen. Dan voelen we aan den lijve wat Jezus voor ons volbracht heeft en komt er een diep besef van zijn genade. Ik bid dat er met Pinksteren vele harten geraakt mogen worden.

Irene de Vries is pastor in protestantse wijkgemeente De Fontein in Leeuwarden

Bij de foto op de voorpagina

Toen hij deze foto tegenkwam dacht Willem Wilstra direct aan het lied *Ik voel de winden Gods vandaag* en daarmee aan Pinksteren. Het lied van Kees Boeke, uit de Doopsgezinde bundel *Broederschapsliederen* uit 1928, verwijst naar de inspiratie door de Heilige Geest, zoals deze met Pinksteren door de eerste christenen werd ervaren.

'Doe mij bedenken, hoe U wreed / met doornen werd gekroond / En, wijze Loods, als ik het waag / en weer de zijlen hijs, / nu 'k voel de winden Gods vandaag/leid Gij mij op mijn reis!'

Leesrooster

Week 19, 9 t/m 15 mei

zondag	Jozua 23:1-16
maandag	Jozua 24:1-13
dinsdag	Jozua 24:14-28
woensdag	Jozua 24:29-33
donderdag	1 Johannes 4:1-10
vrijdag	1 Johannes 4:11-21
zaterdag	1 Johannes 5:1-12

Week 20, 16 t/m 22 mei

zondag	Psalm 104:19-35
maandag	Deuteronomium 4:44-5:5
dinsdag	Deuteronomium 5:6-21
woensdag	Deuteronomium 5:22-27
donderdag	Deuteronomium 5:28-6:3
vrijdag	Deuteronomium 6:4-12
zaterdag	Deuteronomium 6:13-25

Pinksteren

Kom, Schepper, Geest, vernieuw uw Kerk!

'Kom, Schepper, Geest, vernieuw uw Kerk!': dit is wel de meest noodzakelijke bede van de kerk van Jezus Christus, zeker in deze tijd. Mede door de corona-omstandigheden lijkt de kerk wat ingedut. Veel activiteiten kunnen niet doorgaan. Predikanten en kerkenraden proberen de moed erin te houden, maar voelen ook wel dat bij velen het enthousiasme voor de kerk ontbreekt. Het lijkt soms een doodse boel waarin geen leven meer lijkt te zijn.

door Maurice C.J. Wielenga

Dat kun je ook in de natuur aantreffen. Wij waren in juli 1979 op doorreis door de staat Arizona in de Verenigde Staten, toen we in een gebied kwamen met uitgedoofde vulkanen. Bomen en struiken waren door de hitte van de erupties vervormd tot steenachtige, zelfs marmerachtige stronken. Als in een sprookje. De takken leken op versteend filigraanwerk, heel indrukwekkend.

Op een gegeven moment spoot er een geisir met donderend geraas uit de grond omhoog, het water spoot wel tien meter hoog. Ineens, totaal onverwacht, kwam er leven in de natuur. We waren verbaasd en verrast tegelijk. Zo'n gevoel moet er zijn geweest toen de Heilige Geest op het Pinksterfeest als een fontein, als een wervelwind zich manifesteerde. Daar gaan we nader op in.

Voorzegging door Jesaja

De profeet Jesaja schildert al dat de Gave van de Geest over Israël zal komen, (Jesaja 44:3,4) Die zal aan Israël én de omringende volken, nieuw leven geven. Daarmee wordt bedoeld het herstel en uitbreiding van het volk als een nieuw dienen van de Here. De uitstorting van de Geest zou eerst voor de Joden bestemd zijn, omdat het Gods Verbondsvolk is, en dan pas voor inwoners van de omringende landen. Daar woonden ook veel Joden. In Alexandrië bijvoorbeeld al anderhalf miljoen, die in de synagogen werkten, als handelaren, of als geleerden aan de universiteiten en de beroemde bibliotheek van de stad. In de tijd van de komst van de Heilige Geest was het Aramees de gebruikelijke omgangstaal, naast het Chaldees en het Hebreeuws. De kennis van het Aramees zal zeker een positieve bijdrage geleverd hebben aan het talenwonder, dat zo veel verbazing verspreidde.

Wat is Pinksteren precies?

Het is zoals wij weten de vijftigste dag na Pasen. Pinksteren is een van de drie Joodse feesten, niet alleen een oogstfeest, maar ook de gedenkdag van de wetgeving en de verbondssluiting op de Sinai. De komst van de Heilige Geest gaat gepaard met een geweldige windvlaag (Hebreeuws: *roeach*, Grieks: *pneuma*) die heel het huis vervulde waar de discipelen bijeen gekomen waren. De Geest zette zich als 'tongen' op hun hoofden.

Dat woord 'tong' betekent zowel taal als vuur. Dit wonderteken wijs op het reinigende en louterende werk van de Geest en is ook tegelijkertijd een aanduiding van Gods Heerlijkheid. De tongetaal die in de Bijbel genoemd wordt had als voornaamste doel de lofprijzing op Gods daden. De evangelist Lucas interpreteert dit als 'profeteren'.

De vervulling met de Heilige Geest is voor de discipelen een geweldig omslagpunt geweest. Nog maar kort geleden durfden ze bij de gevangenneming en kruisiging van Jezus niet toe te geven dat ze bij Hem hoorden. Nu zien we heel andere discipelen naar voren komen, vol van de Heilige Geest, die enthousiast en onbevreesd aan het verkondigen slaan.

Als je dat overdenkt zou je eigenlijk jaloers worden: vól van de Heilige Geest, dat zou ons óók moeten overkomen.

De mondelinge overdracht is bij deze geschiedenis heel belangrijk, want in die tijd kon nog maar 5 procent van de inwoners van het Midden-Oosten lezen en schrijven. Maar voor de Geest is dat geen bezwaar. Integendeel: alle inwoners van de toen bekende omringende landen hoorden de blijde boodschap van het Evangelie in hun eigen taal spreken. Dat daarbij verlegenheid troef was, is geen wonder. Wij zouden zelf net zo gereageerd hebben.

De uistorting van de Heilige Geest is vooral hierom van belang, dat de grenzen van het oude verbond met Israël nu helemaal worden ontsloten. De volken krijgen voor het eerst deel aan het heil dat Israël beloofd was. Dat zo'n grote gebeurtenis tot extatische bezieling leidt, hoeft geen verbazing te wekken. De vermeende dronkenschap kan dan ook met een korrel zout worden genomen.

Petrus aan het woord

Het is de beurt aan Petrus om de verzamelde menigte toe te spreken. Het is op 'het derde uur', dat moet negen uur 's morgens zijn geweest. Hij stelt dat dit Pinkstergebeuren de vervulling is van wat door de profeet Joël werd voorspeld. Hij verwijst naar 'de laatste dagen', God zegt daarvan: 'dat Ik mijn Geest zal uitstorten.' Het is de tijd van de kerk in het laatste tijdperk van de heilsgeschiedenis. Petrus voorspelt een enerverende tijd: er zal geprofeteerd worden, de jongelingen zullen gezichten zien en de ouderen zullen dromen dromen. De gebeurtenissen in de kosmos zijn de aankondiging van de oordeelsdag, de dag van JHWH.

Wij christenen doen er verstandig aan ons daarop terdege voor te bereiden. Gods geboden naleven en Hem alle eer geven die Hem toekomt. Ja dan is er redding, want behoud in het oordeel is er voor iedereen, die de Naam van Jezus aanroept. Het werk van de zending staat in de startblokken, om het goede nieuws over te brengen, niet alleen voor de Joden of de proselieten, ook voor de heidenen, ook voor de Joden in ballingschap. Het heil van Sion is er voor alle volken en tot onze vreugde ook voor ons! Daarom: Gezegend Pinksteren toegewenst.

Maurice C.J. Wielenga uit *Joure* is publicist en een vaste medewerker van *Geandewei*

Vulkaanlandschap in Arizona, Verenigde Staten

Geloofsgetuige

Christian de Chergé

'Omdat wij op dezelfde einder afgaan, is het van levensbelang dat we leren samen op te trekken.'

* 18 januari 1937, Colmar
† 21 mei 1996, Algerije

Op 21 mei 1996 werden zeven broeders van het klooster Thibirine in het Algerijnse Atlasgebergte terechtgesteld door een terreurgroep. Er ging een schok door de wereld. Het verhaal is vooral bekend geworden door de prachtige film *Des Hommes et des Dieux*. Heel waarheidsgetrouw schildert het de nauwe contacten die deze trappisten onderhielden met de naburige dorpelingen, allemaal islamitisch. Ze hadden hun vertrouwen gewonnen. Er werd samen tuinbouw bedreven. Broeder Luc behandelde dagelijks met beperkte middelen tientallen zieken. De monniken waren bezield door de opdracht om in de Algerijnse samenleving van de barmhartigheid van Christus te getuigen door een leven in nabijheid en naastenliefde. En broeder Christian was hun leider.

Als kind van een Franse militair in Algerije had hij op de knieën van zijn moeder het Evangelie geleerd. Later, als dienstplichtig militair weer terug in het land, was zijn leven een keer gered door een bevriende moslim, toen hij in een hinderlaag liep. De man had het voor hem opgenomen, maar was vervolgens zelf daarom om het leven gebracht. Na de onafhankelijkheidsoorlog tegen Frankrijk waren deze broeders, alle van Franse oorsprong, gebleven of juist gekomen. Onder hen was Christian het diepst vervuld van het ideaal om dicht bij de 'islam van het hart' te komen. Hij wilde de islamitische weg naar God verkennen, van binnenuit en zonder vooroordeel. Meer dan vijftien jaar bood hij gastvrijheid in het klooster aan een gebeds- en meditatiegroep met een broederschap van soefi's: moslims met een mystieke inslag. Twee keer per jaar werd er intensief samen gebeden en met elkaar gesproken. En het kerkelijk verbod om in de gedachtenis van de overledenen tijdens de eucharistie ook anderen dan alleen geloofsgenoten te noemen legde hij naast zich neer.

Begin jaren negentig werd het land meegezogen in een enorme geweldsspiraal. De terreurdreiging gericht tegen alle buitenlanders bracht hevige onrust in het klooster. Maar de overtuiging groeide dat ze niet weg konden. De gelofte van stabiliteit (blijven waar je geroepen bent) woog zwaar. Christian las het gebod 'Gij zult niet doden' ook als opdracht om de aanwezigheid van de kerk in dit land niet te doden of door voortijdig vertrek het zieke land al dood te verklaren. De eerste zin van zijn testament luidt dat hij herinnerd moest worden als iemand die zijn leven gegeven had aan God en aan dit land.

Harmen Jansen

Byldspraak - Willem Wilstra Pikelfleis

Op ien fan de earste skippen dêr't ik as jong seeman op farde, wie noch gjin friezer oan board. Foar 't wy in langere reis oangongen moasten wy proviand ynslaan. Dat wie dan in protte blikguod, grienten en fleis dat lang duorje kin.

Yn 'e neidagen fan de oarloch, yn 1944, wiene der ferskate droppings yn Fryslân mei wapens en proviand foar it ferset. De Kanadeeske en Ingelske befrijers hiene ek soksoarte iten yn harren oerlibbingspakket. 'Corned Beef', dy blikjes fleis wiene handich om mei te nimmen en maklik te iepenjen want der siet in kaaike oan fêst. Destiids kaam dat produkt meast út Súd Amearika. Hjir by ús yn 'e supermerk is it noch wol te keap - en de smaak falt net ôf!

Geastlik proviand fine wy yn Psalm 78. Yn it Lieteboek stiet dêr in prachtich gedicht fan Harmen Wind oer it Bibellêzen fan syn heit.

Wei

Dei yn, dei út naam er it Wurd,
ús heit. Ynmoedich mar kalm
joech er syn amme oan in psalm.
en ik hie as lytse pjut
al troch: der wie oan alles tocht,
it kaam wol goed. Geduldich brocht
er ús nei de fertroude fierten
mei ljochtsjend eachweid, greide, reid.
De wierheid kaam ús gol temjitte,
wiisde ús yn dat gea de wei.
Der wie neat om oer yn te sitten
salang't ús heit syn fromme wurden sei.

Nijkleaster eert Jentsje Popma

Monumentaal kunstenaar op naar de honderd

Op 30 september 2021 hoopt de Friese schilder, glazenier en beeldhouwer Jentsje Popma 100 jaar te worden. Omdat de Stifting Nijkleaster veel te danken heeft aan Popma, eert zij de kunstenaar in dit jubileumjaar met een boek over zijn leven en werk en twee tentoonstellingen: een overzichtstentoonstelling in de Grote Kerk in Leeuwarden en aansluitend een verkooptentoonstelling in de kerk van Jorwert.

door Jan Henk Hamoen

Als monumentaal kunstenaar is Jentsje Popma misschien wel het bekendst - en meest zichtbaar - door zijn beelden. Hij maakte onder andere de beelden van Anne Vondeling en van Piet Paaltjens in de Leeuwarder binnenstad. Zijn oeuvre is echter nog veel breder. Hij heeft een groot aantal kunstwerken vervaardigd voor diverse openbare gebouwen als scholen, gemeentehuizen en kerken: vrijstaande beelden in brons, reliëfs in metaal en chamotteklei en ramen in glas-in-lood of gezandstraald glas. Daarnaast maakte hij vele schilderijen van landschappen, dijken en de Wadden, vanuit zijn betrokkenheid bij een duurzame omgang met het ons omringende landschap. Vanuit erkentelijkheid voor zijn werk verleende de Leeuwarder Historische Vereniging Aed Levwerd hem de Pommeranten Pries 2007.

De Hynstebloom

Jentsje Popma schonk in 2013 zijn monumentale werk *De Hynstebloom* (De Paardenbloem) aan Nijkleaster. Voor het bestuur van Nijkleaster was dit een prachtig gebaar van bemoeiding en betrokkenheid. Na *De Hynstebloom* schonk Jentsje Popma in 2015 ook zijn atelier aan de Potmargewal in Leeuwarden en alle nog in zijn bezit zijnde werken aan de Stifting Nijkleaster. Een genereus gebaar om de realisatie van een fysiek klooster mede mogelijk te maken. Dat klooster lijkt er nu te komen: in de loop van dit jaar begint de restauratie en nieuwbouw. Zodra het klaar is, zal *De Hynstebloom* van Jentsje Popma, dat jarenlang aan de buitenmuur van de Kweekschool Mariënborg in Leeuwarden hing, een prominente plaats krijgen aan de buitenmuur van Westerhûs, het nieuwe klooster van Nijkleaster in Hilaard.

Dat het werk van Jentsje Popma leeft onder mensen, bleek wel uit de enorme respons op de oproep naar (on)bekend werk van Jentsje Popma, voor het boek en de tentoonstelling. Ongeveer 125 personen namen contact op en verwezen naar ruim 250 kunstwerken van zijn hand. Vaak gingen die meldingen gepaard met prachtige verhalen. De reacties waren zoveel, dat lang niet alles een plek kon krijgen in het boek en zeker ook niet op de tentoonstelling.

Boek

Eind mei verschijnt het boek *Jentsje Popma, kunstenaar met een missie*. Erik Betten beschrijft hierin het leven van Jentsje Popma als kunstenaar in de maatschappelijke context. De verschillende aspecten van Popma's werk worden behandeld door Susan van den Berg, conservator van Museum Belvédère. En Jan Henk Hamoen gaat in op de bijzondere band tussen Popma en Nijkleaster. De tweede helft

Jentsje Popma, *Koolzaad bij Oudebildtdijk, z.j.*, olieverf op paneel, 73x61 cm, collectie Stifting Nijkleaster

van dit boek omvat een selectie van 75 afbeeldingen, die het werk van Popma in al zijn verscheidenheid laat zien. De presentatie van het boek is op 29 mei tijdens de opening van de overzichtstentoonstelling.

Erkentelijkheid

Het idee voor een boek en een overzichtstentoonstelling is ontstaan vanuit grote waardering voor het werk van Jentsje Popma en vanuit erkentelijkheid voor Popma's bijdrage aan Nijkleaster. De tentoonstelling is deze hele zomer te zien in de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden, vanaf 1 juni tot en met 2 oktober. Tientallen schilderijen, keramische beelden, tekeningen, een draadplastic en een bijzonder raam laten een overzicht zien van zijn brede oeuvre. Gezien de onzekere ontwikke-

lingen rondom de coronapandemie is het wel raadzaam om de website van Nijkleaster en de Grote Kerk te raadplegen alvorens u een bezoek brengt aan de tentoonstelling. De verkooptentoonstelling in de kerk van Jorwert is in het weekend van 9 en 10 oktober.

Jan Henk Hamoen is emeritus predikant van de Protestantse Kerk en bestuurslid van de Stifting Nijkleaster. Hij beheert sinds 2015 de schenking van Jentsje Popma

Jan Henk Hamoen (red.), *Jentsje Popma, kunstenaar met een missie*, Noordboek Gorredijk, 2021, 24,90 euro

Nijkleaster

Stifting Nijkleaster is ontstaan op initiatief van ds. Hinne Wagenaar (predikant van de kerkelijke gemeente Westervort (Jorwert, Weidum, Jellum en Bears) en Sietske Visser. Zij zijn in oktober 2012 begonnen met de activiteiten vanuit de Redbadtsjerke in Jorwert, met onder andere de wekelijkse kleasterkuier op woensdagochtend, themazaterdagen en vieringen op zondag. Dit jaar begint de realisatie van een nieuw kloostercomplex: de restauratie van de oude boerderij op Westerhûs te Hilaard tot kloostergebouw en de nieuwbouw van negen gastenkamers en drie woningen voor de toekomstige vaste bewoners. Hier kunnen mensen tijdens een weekend, midweek, week of langer op adem komen en meeleven op het ritme van de kleasterbewoners. De kerk in Jorwert blijft de basis van de huidige activiteiten. (www.nijkleaster.frl)

Voorganger in de gemeente Leider tegen wil en dank?

De cruciale rol van voorgangers in de gemeente valt niet te ontkennen. Enthousiasme en inspiratie zijn vaak sterk gebonden aan de persoon van de voorganger. „Leiderschap doet er echt toe, zowel in bestaande gemeenten als op bijvoorbeeld pioniersplekken,” aldus Sake Stoppels, wetenschappelijk beleidsmedewerker bij de Protestantse Kerk. „De voorganger neemt in de kerk nog altijd een belangrijke plek in.”

Krimp van de kerk is aan de orde van de dag in veel protestantse gemeenten. Het maakt veel gelovigen onzeker. Stoppels citeert godsdienstpsycholoog Joke van Saane: „Hoe leger de kerk wordt, hoe meer mensen die lid blijven behoefte hebben aan iemand die hun keuze bevestigt’. Wanneer je meegaat met de massa van de kerk, zorgt die massa ervoor dat je denkt: ik heb een goede keuze gemaakt. Maar in een lege kerk wordt de manier hoe de voorganger zich presenteert steeds belangrijker. Dus, hoe leger de kerk, hoe belangrijker de voorganger.’

De poppetjes

Stoppels: „Het past ook in het bredere maatschappelijke plaatje waar ‘de poppetjes’ belangrijker worden. De politiek is hier illustratief: soms is een politieke partij nauwelijks meer dan de lijsttrekker. Er is alle reden om ongelukkig te zijn met deze personalisering van leiderschap, maar er is geen grond om die ontwikkeling te ontkennen. Het daagt ons in de kerken extra uit.”

In zijn artikel *‘Vruchtbaar missionair leiderschap’* (te vinden via protestantsekerk.nl onder Verdieping) zoekt Stoppels naar een antwoord op de vraag hoe leiderschap kan bijdragen aan een groei in het missionaire bewustzijn en handelen van de kerkelijke gemeente. Hij spitst die vraag toe op de voorganger, maar benoemt ook het cruciaal belang van teamleiderschap. „Het begint allemaal bij een liefdevolle verbinding met Jezus Christus en een allesbepalende oriëntatie op het koninkrijk van God. Kerkelijk leiderschap is ten diepste altijd dienst aan de *Missio Dei*, Gods eindeloos liefdevolle betrokkenheid op deze wereld. Kerkelijke leiders leven van dit besef en zullen dit ook levend moeten houden in de gemeente van Jezus Christus.”

Meer herder dan leider

„Veel voorgangers hebben van nature de neiging zich bescheiden op te stellen,” vervolgt Stoppels, „Ik ben meer een herder dan een leider”, horen we vaak. Daarmee bagateliseren ze echter hun bijzondere

en ook toonaangevende plek binnen een geloofsgemeenschap.”

Een recent onderzoek naar de toekomstbestendigheid van lokale protestantse gemeenten legt ook een accent op het belang van leiderschap en de toerusting daarvoor. Een van de beleidsaanbevelingen is: ‘Rust predikanten uit met vaardigheden en kennis om goed leiding te geven aan hun gemeente (...). Dit is voor veel predikanten een nieuwe rol die ze wellicht niet willen of niet weten vorm te geven.’ Cruciaal is dus het (h)erkennen, aanvaarden en ontwikkelen van een houding waarin leiderschap ten volle wordt omarmd.”

In het artikel gaat het vooral om missionair leiderschap. Stoppels: „Dat is leiderschap dat een geloofsgemeenschap gericht mee wil nemen naar een open, dienstbare en ontvankelijke oriëntatie op de omgeving.” Missionair kerk-zijn lukt niet zonder missionair gedreven en bedreven voorgangers.

Volgeling zijn

Te hoge eisen stellen aan een kerkelijk leider kan ook verlamdend werken. „De gemeente is geen prestatie maatschappij. Je moet het zo zien: een beperkt en kwetsbaar mens geeft in onzekere tijden leiding aan een groep kwetsbare en beperkte mensen,” aldus Stoppels. „Zo kunnen we ook naar leiderschap kijken.

Ontspannen, want het blijft allemaal stukwerk, ook leiderschap. De praktijk is weerbarstig, ook die van leidinggeven.”

De gemeente en ook haar leiders zijn niet volmaakt. Ze hoeven dat ook niet te zijn. Stoppels: „De kerkelijke leider is niet in de eerste plaats leider, maar volgeling. Kijk maar naar Petrus. Als hij zich (in Johannes 21) het lot van een medediscipel aantrekt (‘En wat gebeurt er met hem, Heer?’) fluit Jezus hem terug naar zijn eigen levensweg: ‘Het is niet jouw zaak of hij leven blijft totdat ik kom. Maar jij moet mij volgen.’ (vs 21,22). Leiderschap begint met ‘volgelingschap’. De verantwoordelijkheid van leiders kent daarmee gelukkig ook een heilzame begrenzing. Ze hoeven - gelukkig - geen Messias te zijn.

bron: protestantsekerk.nl

Afscheid Geandewei- ‘Een artikel kan

Op 30 mei vertrekt ds. Siep Boukes (Rotterdam, 1954) na ruim 28 jaar als predikant van de Gereformeerde Kerk van Damwâld. Hij neemt ook afscheid als redactielid van Geandewei. Alle reden dus om hem nog eens aan het woord te laten, in een afscheidsinterview. door Arjen Bakker

Het predikantschap

„Op 10 mei 1981 ben ik bevestigd als predikant. Ik heb na de ontvangst van de eerste AOW nog een maandje langer gewerkt om de veertig jaar vol te maken. In al die tijd heb ik maar drie gemeenten gediend. De eerste na mijn studie in Kampen was Gees in Drenthe. Daar was de Hervormde Gemeente vrijzinnig, dus wij gereformeerden automatisch de ‘zwaren.’

Toen ik in 1986 naar Giessendam - Neder-Hardinxveld ging was de Gereformeerde Kerk daar ongeveer hetzelfde, maar de hervormden waren een stuk orthodoxer. Zo werd ik in één klap de ‘lichte’ dominee van het dorp.”

Damwâld

„En toen kwam in 1992 Damwâld. Het is natuurlijk een klein wonder dat ik hier ruim 28 jaar ben gebleven. Maar kennelijk is dit de plaats waar God mij het beste kon gebruiken. Ik probeer fundamenteel te gaan daar waar Hij mij brengt: niet zelf een carrièrepad uitstippelen, nooit zelf ergens solliciteren, maar tegelijk wel open staan voor wat er op je pad komt.

Er is door de jaren een paar keer sprake geweest van een beroep, dat in een vroeger of later stadium toch afketste, maar daar heb ik nooit een kater van gehad. En gelukkig ben ik altijd bewaard gebleven voor vastlopen. Ik heb niet de indruk dat men hier een zucht van verlichting slaakt van ‘hé hé, hij gaat eindelijk weg.’

Orthodox

„Het geheim? Ik denk dat het zit in de combinatie van vasthouden aan een orthodox geluid, een verkondiging vanuit het Evangelie, maar tegelijk ruimte bieden voor vernieuwing in de vorm. Ten aanzien van de inhoud voel ik me thuis bij de orthodoxie, maar ik sta van harte open voor nieuwe manieren om die over het voetlicht te brengen. Het is de kunst om je eigen smaak daarin niet in de weg te laten staan.

Een tweede sleutel is dat je niet iemand moet willen zijn die alles kan. Wees je ervan bewust dat je anderen nodig hebt en vertrouw dan ook op de expertise van die mensen. Ik ben iemand die nog uit de analoge tijd stamt en zich daar ook best happy bij voelt... Maar dankzij een heleboel anderen, die daar veel vrije tijd in steken, ben ik nu toch het digitale

redacteur ds. Siep Boukes meer impact hebben dan een preek'

tijdperk ingetrokken en profiteer ik van de mooie kansen die dat biedt om de Boodschap over te brengen.”

Corona

„Juist de corona heeft aangetoond wat een zegen het is wanneer je een gemeente hebt met enthousiaste, creatieve, deskundige mensen - en die vind je vaak bij de jongelui - die de schouders eronder zetten en binnen een paar dagen een online-uitzending van de kerkdiensten mogelijk maken. Dat hebben ze echt fenomenaal gedaan.

Tegelijk zie je dat er gemeenten zijn die dat niet hebben, waar niet voldoende vitaliteit en veerkracht meer is om iets positiefs uit deze crisis te halen, iets waarvan ze na corona de vruchten kunnen plukken. In kleine dorpsgemeenten zouden ze nú een groot scherm en een beamer moeten ophangen, dan kunnen ze met zijn allen één onlinedienst organiseren in een gebouw met goede beeld- en geluidsfaciliteiten, en daar met hun eigen groepje in hun eigen kerk naar kijken. Dat kan een goede oplossing zijn voor de toekomst waarin het alleen maar lastiger zal worden om voorgangers te vinden. Het is wat mij betreft een illusie dat je straks alles wel weer zoals vanouds kunt oppakken.”

Geandewei

„Bij het opruimen vond ik brief terug met de aanstelling als redactielid. Die was van 2005, dat verbaasde me wel een beetje, want ik weet zeker dat ik ook in de vorige eeuw al af en toeschreef voor *Geandewei*. En er staat me ook een vergadering bij met hoofdredacteur Arend Jan Wijnsma.

Ik denk dat het zo gegaan is, dat redactielid Douwe van der Boon me eerst heeft gevraagd als vaste medewerker, en dat dat pas later is omgezet in een redacteurschap, onder hoofdredacteur Willem de Boer. Officieel ben ik dus zestien jaar bij de redactie geweest.”

Schrijven

„Je begint met een bepaald idee, een losse gedachte. Al schrijvende, al formulerende, krijgt zo'n gedachte verder vorm, kristalliseert ze zich, bereik je een diepte die er vooraf in je hoofd nog niet was. Als het schrijven zo als het ware zijn eigen gang gaat, kan ik echt genieten van wat eruit gekomen is. Maar dan is er natuurlijk nog de vraag hoe de lezer het ontvangt. Ik heb genoeg artikelen geschreven waarvan ik zelf dacht 'wow', maar waarop ik nauwelijks respons kreeg. Maar goed, dat is met preken ook wel eens zo.

Er is wel een duidelijk verschil tussen een preek en een artikel. Een preek - mits goed gehouden - komt aan in het hart, een artikel neemt de lezer met het hoofd tot zich. De lading van een preek is 'ik heb een Woord Gods

voor u' en als degene die hem houdt stel ik mij dus steeds de vraag: 'mag ik dit van God zeggen?' Een artikel zie ik meer als iets van mezelf, als een bijdrage aan de discussie of gewoon als een aardige gedachte.

Dat wil niet zeggen dat je aan een artikel wel wat minder aandacht kunt geven dan aan een preek. Een artikel kan misschien nog wel een grotere impact hebben. Dat brengt de ethische verantwoordelijkheid met zich mee om terdege na te denken wát je schrijft, en voor wie. Probeer je in te denken hoe je woorden aan zullen komen, wees je bewust van de donkere dingen die zich in de ziel van de lezer kunnen afspeelen.”

Afscheid

„Een hele dag receptie met honderden handen die je moet schudden of - kun je het je nog voorstellen? - van die driedubbele zoenen die je te verduren krijgt... Nee, dat ik dát misloop vind ik geen enkel probleem.

Maar wat ik wel héél naar vind van afscheid nemen in coronatijd, is dat ik mensen die ik persoonlijk goed ken, met wie ik jaren intensief heb opgetrokken, überhaupt niet meer zie. Er zijn zo veel betrokken gemeentelieden die ik sinds maart vorig jaar hooguit via een scherm heb gesproken...

Het vergaderen hebben we digitaal weer opgepakt, het pastoraat voor ouderen en zieken gaat zo goed en zo kwaad als het gaat ook wel door, maar de 'gewone' gemeentelieden, waar verder niets mee 'aan de hand is', maar die je normaal gesproken geregeld trof, dié zijn uit het zicht geraakt.”

Tante Hanny

Ik heb begrepen dat de afscheidsc commissie met verschillende scenario's werkt, afhankelijk van de coronamaatregelen. Ik hoop dat die eind mei zo zijn dat er op een of andere manier ruimte is voor een echte ontmoeting. Dat is voor de gemeente ook fijner: met een goed afscheid sluit je samen iets af. Maar in het slechtste geval ga ik af als Tante Hanny (Lips, KRO-omroepster in de jaren vijftig en zestig, AB): zwaaiend naar de camera.”

VOLGENDE KEER in G eandewei

Leren van jongeren
over gemeente zijn

European Southern Observatory (ESO)

Egoïsme is als een zwart gat
waarin alles verdwijnt

Een brief vanuit het hiernamaals

